

Sygn. akt I C 2492/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Stefanou

po rozpoznaniu w dniu 21 lipca 2022 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa G. Ł.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. zasądza od G. Ł. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt **I C 2492/20**

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 19 października 2020 r. (data stempla pocztowego na kopercie, k. 105) G. Ł., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda kwoty 108 047,49 zł (kwota wynikająca z uzasadnienia pozwu oraz słownego opisu kwoty roszczenia) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód domaga się unieważnienia umów o ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (polisy nr (...)) zawartych z pozwanym od początku i w całości z uwagi na ich wady konstrukcyjne, a mianowicie brak ryzyka ubezpieczeniowego po stronie ubezpieczyciela pomimo, że umowy są umowami ubezpieczenia na życie. Zdaniem strony powodowej umowy te są sprzeczne z zasadą słuszności kontraktowej i profesjonalnej rzetelności, naruszają postanowienia art. 353¹ k.c. i jako takie nie mogą zostać uznane za ważną podstawę kształtowania praw i obowiązków podmiotów stosunku obligacyjnego. Wskazane umowy zostały rozwiązane, jednak mając na uwadze, że powód wpłacił na rzecz pozwanego łączną kwotę 740 000 zł, a dotychczas pozwany zwrócił mu kwotę 631 952,51 zł – roszczenie zostało oszacowane na kwotę 108 047,49 zł. Dodatkowo w treści uzasadnienia – na wypadek uznania przez Sąd, iż umowy są nieważne – powód zażądał zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kwoty 17 809,21 zł tytułem pobranej opłaty likwidacyjnej od składki jednorazowej na podstawie ostatniej umowy wskazując na abuzywność postanowień umownych przewidujących pobieranie ww. opłaty likwidacyjnej od składki jednorazowej (pozew, k. 3-14).

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 grudnia 2021 r. (data stempla pocztowego na kopercie, k. 138) (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że umowy

ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym zawarte przez powoda z pozwanym są ważne, powód otrzymał wszelkie wymagane prawem dokumenty, był poinformowany o ryzyku inwestycyjnym oraz opłatach związanych z zarządzaniem funduszami, jak również zakończeniem umowy. Umowy te zawierają element ochronny, a po stronie pozwanego występowało ryzyko ubezpieczeniowe, tym samym nie pozostają w sprzeczności z istotą umowy ubezpieczenia oraz nie naruszają art. 353⁽¹⁾ k.c. Pozwany wskazywał również na brak rażącego naruszenia interesów konsumenta w zakresie pobrania opłaty likwidacyjnej na gruncie umów ze składką jednorazową (odpowiedź na pozew, k. 117-123).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. z siedzibą w W. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oferuje umowy ubezpieczenia na życie o charakterze inwestycyjnym, w tym umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, o których mowa w grupie 3 działu I Załącznika – Podział ryzyka według działów, grup i rodzajów ubezpieczeń do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1844).

W dniu 22 stycznia 2012 r. G. Ł. złożył do (...) S. A. w W. wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym: (...) nr (...) (dalej: Umowa 1), potwierdzony polisą o oznaczeniu (...) (dalej: Polisa 1) (wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) program inwestycyjny (...) – promocja zimowa z 22.01.2012 r., k. 129-130; wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia dodatkowego na wypadek śmierci spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem z 22.01.2012 r., k. 131; polisa nr (...), k. 18-19; aneks nr 3 do polisy nr (...), k. 20-22). Status polisy opłaconej wynosił 200 000 zł, zaś składka regularna wynosiła 40 000 zł (k. 18). W treści Polisy 1 i aneksu nr 3 do Polisy 1 zawarto informacje o opłatach tj.: opłata wstępna (15% składki regularnej, zapłaconej za 1. rok polisowy na subkonto składek regularnych), opłata za zarządzanie (1,95 rocznie; 2,30% rocznie za zarządzanie UFK Portfelowym), opłata za ryzyko, opłata transakcyjna (15 zł), opłata likwidacyjna (pobierana w sposób i okolicznościach wskazanych w OWU), opłata za wznowienie umowy ubezpieczenia (k. 18-22).

W tym samym dniu tj. 22 stycznia 2012 r. G. Ł. złożył do (...) S. A. w W. kolejny wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym: (...) nr (...) (dalej: Umowa 2), potwierdzony polisą o oznaczeniu (...) (dalej: Polisa 2) (wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) program inwestycyjny (...) – promocja zimowa z 22.01.2012 r., k. 126-127; wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia dodatkowego na wypadek śmierci spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem z 22.01.2012 r., k. 128; polisa nr (...), k. 23-24; aneks nr 4 do polisy nr (...), k. 25-27). Status polisy opłaconej wynosił 200 000 zł, zaś składka regularna wynosiła 40 000 zł (k. 23). W treści Polisy 2 i aneksu nr 4 do Polisy 2 zawarto informacje o opłatach tj.: opłata wstępna (15% składki regularnej, zapłaconej za 1. rok polisowy na subkonto składek regularnych), opłata za zarządzanie (1,95 rocznie; 2,30% rocznie za zarządzanie UFK Portfelowym), opłata za ryzyko, opłata transakcyjna (15 zł), opłata likwidacyjna (pobierana w sposób i okolicznościach wskazanych w OWU), opłata za wznowienie umowy ubezpieczenia (k. 23-27).

Do obu wskazanych Umów 1 i 2 obowiązywał taki sam załącznik do Ogólnych Warunków ubezpieczenia o oznaczeniu (...), który został powodowi przekazany wraz z Ogólnymi Warunkami Ubezpieczenia (...) oraz Regulaminem Funduszy o oznaczeniu (...) (Ogólne Warunki Ubezpieczenia na życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym – (...), k. 81-92; Regulamin Funduszy (...), k. 92-95).

W oświadczeniach ubezpieczającego zawartych w przedmiotowych wnioskach powód: potwierdził otrzymanie oraz zapoznanie się z treścią Ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – (...) o oznaczeniu (...) oraz Regulaminem Funduszy o oznaczeniu (...), zaakceptował ich postanowienia i wniósł o ich zastosowanie w zawieranej przez niego Umowie Ubezpieczenia (pkt 9), potwierdził otrzymanie oraz zapoznanie się z Załącznikiem o oznaczeniu (...) do Ogólnych Warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem

kapitałowym – (...) oraz Regulaminem Promocji Zimowej „(...)”, akceptując ich postanowienia i wniósł o ich zastosowanie w zawieranej przez niego Umowie Ubezpieczenia (pkt 10) (wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia z dnia 22.01.2012 r., k. 127v). Nadto powód oświadczył, że przyjmuje do wiadomości, że w razie odstąpienia przez niego od Umowy Ubezpieczenia wysokość zwracanej mu przez (...) S.A. kwoty zostanie ustalona z uwzględnieniem postanowień Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (pkt 7) (wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia nr (...) z dnia 22.01.2012 r., k. 127v; wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia nr (...) z dnia 22.01.2012 r., k. 130v).

W dniu 5 grudnia 2014 r. G. Ł. złożył do (...) S. A. w W. wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, gdzie jako program inwestycyjny wybrał (...) (dalej: Umowa 3), potwierdzona polisą o oznaczeniu (...) (dalej: Polisa 3) (wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym z 05.12.2014 r., k. 132-133; polisa nr (...), k. 28-29; aneks nr 1 do polisy nr (...), k. 30-31). Wysokość składki jednorazowej wynosił 500 000 zł, zaś jako Rocznicę Polisy wskazano dzień 30.01 każdego Roku Polisowego (k. 28). W treści Polisy 3 i aneksu nr 1 do Polisy 3 zawarto informacje o opłatach tj.: opłata wstępna (0% składki w 1. Roku Polisowym), opłata za zarządzanie (początkowo 1,95 rocznie, zaś od 16 marca 2017 r. – 1,45% rocznie), opłata za ryzyko, opłata transakcyjna (15 zł od każdego zlecenia Transferu, zmiany Alokacji Składki lub pisemnej informacji potwierdzającej Wartość Rachunku Ubezpieczenia ponad bezpłatne limity wskazane w załączniku do OWU), opłata likwidacyjna (pobierana przed każdą Częściową Wypłatą, Całkowitą Wypłatą oraz w razie wygaśnięcia Umowy Ubezpieczenia w sytuacjach wskazanych w OWU, od wartości środków wypłacanych z Rachunku Ubezpieczenia w wysokości: od dnia poprzedzającego 1. Rocznicę Polisy – 7,5%, od 1. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 2. Rocznicę Polisy – 6,0%, od 2. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 3. Rocznicę Polisy – 5,0%, od 3. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 4. Rocznicę Polisy – 3,5%, od 4. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 5. Rocznicę Polisy – 2,0%, od 5. Rocznicy Polisy do dnia poprzedzającego 6. Rocznicę Polisy – 0,5%, od 6. Rocznicy Polisy – 0%), opłata za przewalutowanie (k. 28-31). Do wskazanej Umowy 3 obowiązywały Ogólne Warunki Ubezpieczenia o oznaczeniu (...) i załącznik do OWU o oznaczeniu (...) oraz Regulamin Funduszy (...) (Ogólne Warunki Ubezpieczenia na życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym – (...), k. 69-77; Regulamin Funduszy o oznaczeniu (...), k. 78-80).

W oświadczeniach ubezpieczającego, zawartych w przedmiotowym wniosku, powód wniósł o zastosowanie w zawieranej przez niego umowie Ogólnych Warunków Ubezpieczenia, załącznika do Ogólnych Warunków Ubezpieczenia oraz Regulaminu Funduszy wskazanych w Załączniku o oznaczeniu: (...) (pkt 9) oraz przyjął do wiadomości, że w razie odstąpienia przez niego od Umowy wysokość zwracanej mu przez (...) S.A. kwoty zostanie ustalona z uwzględnieniem postanowień OWU (pkt 7) (wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia z dnia 05.12.2014 r., k. 133).

W § 18 ust. 1 pkt 4 OWU o oznaczeniu (...) wskazano, że Towarzystwo pobiera opłatę likwidacyjną. W ust. 5 powołanego paragrafu określono, że opłata likwidacyjna jest ustalana procentowo i pobierana z Rachunku Ubezpieczenia poprzez umorzenie Jednostek Uczestnictwa lub potrącenie środków pochodzących z umorzenia Jednostek Uczestnictwa w wyniku Transferu przed Częściową Wypłatą, Całkowitą Wypłatą oraz w razie wygaśnięcia Umowy Ubezpieczenia w sytuacjach wskazanych w § 12 ust. 2 oraz § 24 ust. 2 pkt 2 i 4, od wartości środków wypłacanych z Rachunku Ubezpieczenia. Jednostki Uczestnictwa są umarzone w proporcjach odpowiadających udziałowi poszczególnych Funduszy lub środków pochodzących z umorzenia Jednostek Uczestnictwa w wyniku Transferu:

- 1) wartości Częściowej Wyłaty – w razie Częściowej Wyłaty;
- 2) w Wartości Rachunku Ubezpieczenia – w razie Całkowitej Wyłaty albo wygaśnięcia Umowy Ubezpieczenia w sytuacjach wskazanych w § 12 ust. 2 oraz § 24 ust. 2 pkt 2 i 4 (k. 73-74).

G. Ł. został namówiony na podpisanie umów przez doradcę pozwanego, gdyż obiecywano mu zysk – podwojenie pieniędzy, które wpłaci (zeznania powoda G. Ł., protokół k. 179; nagranie – 00:15:06). G. Ł. spotykał się z doradcami finansowymi zarówno w oddziale pozwanego, jak i w firmie powoda. Powód zawarcie przedmiotowych umów traktował jako inwestycje długoterminowe w celu zgromadzenia pieniędzy na przyszłą emeryturę (zeznania powoda

G. Ł., protokół k. 180, nagranie – 00:23:10-00:23:49). Każdorazowo to klient sam wybierał z jakich funduszy chce korzystać, w jakie chce inwestować. Lokaty zawierane były na okres 5-6 lat, a powód miał wiedzę, że są opłaty za ich prowadzenie, opłata administracyjna. Wszelkie opłaty i ich wysokości były omawiane z klientami (zeznania świadka S. J., protokół k. 160v – nagranie 00:12:06 00:17:06). Powód był poinformowany przez doradców finansowych firmy (...), że wszystkie rozwiązania inwestycyjne niosą ryzyko (zeznania świadka S. J., protokół k. 160v – nagranie 00:09:23; zeznania świadka K. S., protokół k. 179 – nagranie 00:08:02). O ryzyku powód był informowany zarówno ustnie, jak i w przekazywanych mu dokumentach. Powód posiadał również dostęp do swojego konta, na którym tylko on mógł dokonywać zmian i z niego korzystał. (zeznania świadka S. J., protokół k. 160v – nagranie 00:08:29-00:11:23). Klienci mieli też podgląd na to, jakie opłaty były pobierane. Pracownik firmy (...) obiecywał zyski z inwestycji, jednak nie były one generowane na przestrzeni lat. (zeznania powoda G. Ł., protokół k. 179, nagranie – 00:16:35-00:17:01). Powód miał świadomość, iż rezygnacja z umowy spowoduje stratę „ileś procent” (zeznania powoda G. Ł., protokół k. 180, nagranie – 00:24:30).

W dniu 12 grudnia 2014 r. G. Ł. rozwiązał Umowę 1, w związku z czym pozwany w dniu 18 grudnia 2014 r. w ramach polisy nr (...) dokonał całkowitej wypłaty z rachunku ubezpieczyciela kwoty 106 712,53 zł brutto (potwierdzenie dokonania całkowitej wypłaty z rachunku ubezpieczenia, k. 45-47). Powód otrzymał również potwierdzenie stanu rachunku ubezpieczającego, w którym szczegółowo wskazano rodzaj wykonanej transakcji i wysokość opłaty za poszczególne transakcje w okresie od 31.01.2012 r. do 30.12.2014 r. (potwierdzenie stanu rachunku ubezpieczającego na dzień 30.12.2014 r., k. 47-51).

Tego samego dnia G. Ł. rozwiązał Umowę 2, w związku z czym pozwany w dniu 18 grudnia 2014 r. w ramach polisy nr (...) dokonał całkowitej wypłaty z rachunku ubezpieczyciela kwoty 97 818,97 zł brutto (potwierdzenie dokonania całkowitej wypłaty z rachunku ubezpieczenia, k. 38-39). Powód otrzymał również potwierdzenie stanu rachunku ubezpieczającego, w którym szczegółowo wskazano rodzaj wykonanej transakcji i wysokość opłaty za poszczególne transakcje w okresie 31.01.2012 r. do 12.12.2014 r. (potwierdzenie stanu rachunku ubezpieczającego na dzień 12.12.2014 r., k. 40-44).

W dniu 27 lipca 2017 r. G. Ł. rozwiązał Umowę 3, w związku z czym pozwany w dniu 1 sierpnia 2017 r. w ramach polisy nr (...) dokonał całkowitej wypłaty z rachunku ubezpieczyciela kwoty 427 421,01 zł brutto, pobierając opłatę likwidacyjną w wysokości 4% wartości rachunku (4% z kwoty 445 230,22 zł) (potwierdzenie dokonania całkowitej wypłaty z rachunku ubezpieczenia, k. 32-33). Powód otrzymał również potwierdzenie stanu rachunku ubezpieczającego, w którym szczegółowo wskazano rodzaj wykonanej transakcji i wysokość opłaty za poszczególne transakcje w okresie 30.01.2015 r. do 27.07.2017 r. (potwierdzenie stanu rachunku ubezpieczającego na dzień 27.07.2017 r., k. 34-35).

W dniu 31 maja 2019 r. powód G. Ł. wystosował do (...) S.A. trzy wezwania do zapłaty dotyczące polis: (...), (...) oraz (...), w których nie sprecyzował wysokości kwot, których zapłaty się domaga wnosząc jedynie o zwrot „kwoty zatrzymanej w związku z rozwiązaniem Umowy” (k. 52-54). W uzasadnieniu wystosowanych wezwań powołał się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2010 r., sygn. akt VI ACa 1175/09 i wskazał, że stosowanie opłaty likwidacyjnej i pomniejszenia wypłaty zgromadzonych na rachunku środków stanowią swoistą sankcję za rezygnację z dalszego kontynuowania umowy bez powiązania jej z realnie poniesionymi wydatkami w przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na rzecz konkretnej osoby, zaś wszelkie postanowienia ogólnych warunków umowy, które stanowią podstawę zmniejszenia posiadanych środków pieniężnych stanowią swoistą karę umowną za rozwiązanie umowy i są klauzulami niedozwolonymi (wezwanie do zapłaty polisy nr (...), k. 52; wezwanie do zapłaty polisy nr (...), k. 53; wezwanie do zapłaty polisy nr (...), k. 54).

Pismem z dnia 13 czerwca 2019 r. pozwany, w odpowiedzi na wezwania do zapłaty, poinformował powoda, że w związku z wygaśnięciem umowy ubezpieczenia, potwierdzonej Polisą o nr (...), od umorzonych środków 106 712,53 zł nie pobrano opłaty likwidacyjnej (pismo z dnia 13.06.2019 r., k. 60-61). Pismem z dnia 18 czerwca 2019 r. pozwany wyjaśnił, że w związku z wygaśnięciem umowy ubezpieczenia, potwierdzonej Polisą o nr (...), od umorzonych środków 97 818,97 zł nie pobrano opłaty likwidacyjnej (pismo z dnia 18.06.2019 r., k. 58-59). Kolejnym pismem z tego samego

dnia pozwany wyjaśnił, że w ramach umowy ubezpieczenia, potwierdzonej Polisą o nr (...), od umorzonych środków w wysokości 445 230,22 zł pobrał opłatę likwidacyjną w wysokości 4% wartości rachunku, tj. 17 809,21 zł, zaś kwota do wypłaty wynosiła 427 421,01 zł. Wskazał nadto, że pobierając opłatę likwidacyjną opierał się na postanowieniach Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (OWU) (...), a mianowicie §18 ust. 1 pkt 4 i ust. 5 OWU (pismo z dnia 18.06.2019 r., k. 55-57).

Kolejnym wezwaniem z dnia 9 grudnia 2019 r., dotyczącym polis: (...), (...) i (...), powód wezwał pozwanego do zapłaty kwot:

1. 13 281,47 zł tytułem różnicy między kwotą wpłaconą, a wypłaconą z umowy potwierdzonej polisą (...);
2. 22 181,03 zł tytułem różnicy między kwotą wpłaconą, a wypłaconą z umowy potwierdzonej polisą (...);
3. 72 578,99 zł tytułem różnicy między kwotą wpłaconą, a wypłaconą z umowy potwierdzonej polisą (...) (wezwanie do zapłaty z 09.12.2019 r., k. 62-63).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy i przywołanych powyżej dokumentów. Dowody z dokumentów Sąd uznał za całkowicie wiarygodne. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, bądź prawdziwości treści w nich zawartych. Dodać należy, że dokumenty te tworzyły spójny obraz stanu faktycznego i posłużyły do dokonania powyższych ustaleń.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka S. J. (k. 160-160v) i K. S. (k. 178-179) w zakresie w jakim były one spójne z pozostałym przedstawionym w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z zaoficerowanymi w sprawie dokumentami, z których wynikało, że powód potwierdził podpisem otrzymanie dokumentów w tym Ogólnych Warunków Ubezpieczenia wraz z załącznikami oraz w zakresie poinformowania powoda o warunkach ubezpieczenia i o ryzyku strat. Świadek S. J. był doradcą finansowym w latach 2015-2015 i współpracował wówczas z firmą (...). Zawarł z powodem jedną umowę lokaty z niskim progmem wyjścia. Świadek K. S. również współpracowała z powodem w zakresie zawierania umów – zajmowała się zawieraniem umów polisolokat, polis z ubezpieczeniem na życie oraz produktu(...).

Ustalając okoliczności zawarcia przedmiotowych umów Sąd uznał za wiarygodne zeznania powoda G. Ł. w zakresie motywów zawarcia umów z pozwanym, posiadanej przez powoda wiedzy w zakresie ryzyka, wysokości wypłaconych mu środków, jak również kosztów przy rezygnacji z zawartych umów (zeznania powoda G. Ł., k. 179-180).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo jest bezzasadne i podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie strona powodowa domagała się unieważnienia umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, potwierdzonych polisami (...), od początku i w całości z uwagi na ich wady konstrukcyjne, a mianowicie – brak ryzyka ubezpieczeniowego po stronie ubezpieczyciela, ich sprzeczność z zasadą słuszności kontraktowej i rzetelności profesjonalnej, naruszenie postanowień art. 353¹ k.c. Wobec nieważności umów powód domagał się, na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. zwrotu całości kwot wpłaconych w związku z umowami, a więc kwoty 108 047,49 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 14 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty stanowiącą różnicę między kwotą wpłaconą przez powoda na rachunki pozwanego (740 000 zł) a łączną kwotą wypłaconą przez pozwanego z tytułu wypłaty całkowitej (631 952,51 zł).

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Przekroczenie przez strony zasady swobody umów poprzez naruszenie wyżej wymienionych kryteriów skutkuje nieważnością umowy bądź jej części, na podstawie art. 58 k.c.

Zgodnie z art. 805 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

Umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym są dopuszczone przez polskiego ustawodawcę, jak również są przewidziane w dyrektywie ubezpieczeniowej Unii Europejskiej. Przepisy odnoszące się do tej umowy, zostały zawarte w art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, która utraciła moc z dniem 1 stycznia 2016 r. oraz art. 23 ustawy z 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1844). W prawie Unii Europejskiej unormowania w zakresie umowy ubezpieczenia na życie zawarte są w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Oznacza to, że ustawodawca polski i unijny dopuścili współistnienie elementu inwestycyjnego z ubezpieczeniowym, jednocześnie akceptując, iż rozłożenie tych elementów w sensie finansowym zależy od woli stron. Treść polskiej ustawy czy przepisy dyrektywy unijnej nie regulują w sposób kompleksowy tego typu umowy ubezpieczenia, więc treść umowy kształtowana jest na zasadzie swobody umów w sposób relatywnie dowolny przez strony. Umowa zawarta między powodem a pozwanym zawierała ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy, a więc obejmowała wydzielony fundusz aktywów stanowiący rezerwę tworzoną ze składek ubezpieczeniowych, inwestowany w sposób określony w umowie ubezpieczenia. Wbrew twierdzeniom strony powodowej, za dopuszczalne należy również uznać, że element stricte ubezpieczeniowy stanowi niewielką część wpłaconej składki i wypłaconych świadczeń.

Zdaniem Sądu Okręgowego umowa zawarta między stronami nie jest sprzeczna z właściwością stosunku prawnego, ustawą czy z zasadami współżycia społecznego.

Jak słusznie wskazuje strona pozwana, przepisy prawa nie wprowadzają regulacji przewidującej wymogi w zakresie relacji pomiędzy częścią alokowanej składki przeznaczonej na ochronę ubezpieczeniową a częścią przeznaczoną na inwestycję w ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono uwagę na złożoną, ubezpieczeniowo-inwestycyjną naturę powstałego stosunku prawnego, przy czym nie wzbudziła wątpliwości dopuszczalność zawierania takich umów przez zakłady ubezpieczeń, choćby element inwestycyjny miał w nich charakter zdecydowanie dominujący, a elementy ochrony ubezpieczeniowej – symboliczny (postanowienie Sądu Najwyższego z 03.12.2015 r., sygn. III CZP 87/15; uchwała Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z 10.08.2018 r., sygn. III CZP 13/18). Również w niniejszej sprawie, głównym celem umów zawieranych przez strony było prowadzenie inwestycji, co potwierdził w swych zeznaniach powód. Wskazał on bowiem, że zawarł przedmiotowe umowy jako inwestycje długoterminowe, z uwagi na obiecywane zyski, gdyż chciał uzyskać środki pieniężne na emeryturę (zeznania powoda G. Ł., protokół k. 179-180, nagranie – 00:15:06-00:23:49).

Nie sposób również podzielić poglądu powoda o iluzorycznym charakterze elementu ochronnego w zawartych umowach. Zgodnie z § 5 ust. 1 OWU w razie śmierci ubezpieczonego przed ukończeniem 66. roku życia (powód w trakcie zawierania Umowy 1 i Umowy 2 miał 52 lata, a zawierając Umowę 3 – 54 lata), pozwany był zobowiązany wypłacić jedną z dwóch kwot: sumę uiszczonych składek albo wartość rachunku Umowy. Jak podkreśla pozwany, w razie śmierci i straty na rachunku przedmiotowych umów, choćby nawet wartość zainwestowanych środków spadła do zera, pozwany był zobowiązany wypłacić uposażonym pełną wartość wpłaconych składek. Podział składki na części służące ochronie ubezpieczonego i inwestycji zależy od wartości sumy ubezpieczenia oraz zakresu ryzyka wystąpienia zdarzeń losowych objętych ochroną w ramach ubezpieczenia. W ocenie Sądu niski poziom ochrony ubezpieczeniowej i skonstruowanie produktu mającego walor przede wszystkim inwestycyjny nie daje podstaw do stwierdzenia nieważności takiej umowy.

Zdaniem Sądu, powód miał pełną wiedzę na temat ryzyka, w tym ryzyka straty, związanego z oferowanymi produktami oraz opłatami za zarządzanie czy likwidację polis. Już w dacie składania wniosków o zawarcie umów o ubezpieczenie na życie powód miał świadomość, że inwestycje w ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe są obciążone ryzykiem inwestycyjnym, zaś dochód z zainwestowanych środków może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu. Mając na

uwadze okoliczności niniejszej sprawy, a w szczególności dokumentację którą powód otrzymał i – wedle własnego oświadczenia zawartego w tychże dokumentach – z którą się zapoznał, należy stwierdzić, że powód miał świadomość ryzyka oraz kosztów, jakie należy ponieść w związku z przystąpieniem do Funduszy lub rezygnacją z nich. Okoliczność, że powód czuje się oszukany przez pozwanego z uwagi na brak oczekiwanego, wysokiego zysku ze swoich inwestycji nie stanowi o zasadności jego roszczenia.

W ocenie Sądu, G. Ł. miał również pełną wiedzę w zakresie opłat pobieranych przez pozwanego za zarządzanie, opłat za transakcje dokonywane na rachunku ubezpieczającego, jak również opłat za ryzyko, likwidację czy przewalutowanie. Wbrew twierdzeniom strony powodowej, tabelaryczne ujęcie wysokości opłaty likwidacyjnej określonej procentowo od wartości środków wypłacanych z Rachunku Ubezpieczyciela jest wystarczającym i całkowicie zrozumiałym wskazaniem jej wysokości (k. 30). W analizowanej sprawie opłata likwidacyjna stanowi karę umowną za przedwczesne rozwiązanie umowy. Zdaniem Sądu nie można uznać, by opłata w wysokości od 7,5% do 0% malejąca regularnie przez okres 6 lat, stanowiła dla powoda sankcję rażąco wygórowaną, zaś wysokość opłaty nie kształtuje jego praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie narusza rażąco jego interesów. Na marginesie Sąd pragnie wskazać, że powód w dniu 27 lipca 2017 r. rozwiązał zawartą z pozwanym Umowę 3 oznaczoną Polisą nr (...), zaś za całkowitą wypłatę polisy pozwana pobrała należną opłatę likwidacyjną. Jako datę rozpoczęcia odpowiedzialności ubezpieczyciela oznaczono dzień 30 stycznia 2015 r., tym samym Rocznicą Polisy wypadała każdorazowo w dniu 30 stycznia. Powód rozwiązał Umowę 3 przed upływem 3. Rocznicy Polisy, tj. przed dniem 30 stycznia 2018 r. Zgodnie z aneksem nr 1 do Polisy (...) od 2. Rocznicy Polisy do 3. Rocznicy Polisy pobiera się opłatę likwidacyjną w wysokości 5% (aneks nr 1 do polisy nr (...), k. 30-31), natomiast pozwany za rozwiązanie umowy i wypłatę całkowitą obciążył powoda opłatą likwidacyjną w wysokości 4%, a więc niższą niż ustalona w polisie wysokość opłaty (aneks nr 1 do polisy nr (...), k. 30).

Nie sposób również zgodzić się z twierdzeniem powoda, że pozwany odpowiada za to, czy ubezpieczony zrozumiał wszystkie zapisy zawarte w przekazywanych mu dokumentach. Analiza dostarczonego przez stronę materiału dowodowego wykazała, że przy zawieraniu przedmiotowych umów pozwany przekazał powodowi wszelkie niezbędne dokumenty. Powód nie wskazywał, by doradcy finansowi z którymi zawierał umowy nie chcieli lub nie potrafili odpowiedzieć na jakiegokolwiek pytania związane z charakterem zawieranych umów, zapisami, klauzulami czy innymi elementami mieszczącymi się w dostarczonej mu dokumentacji. Powód podkreślał, że korzystał z usług profesjonalisty – doradcy finansowego, na którym ciążył obowiązek poinformowania powoda zarówno o zaletach oferowanego produktu, jak również o jego wadach, w tym konsekwencjach wcześniejszego rozwiązania umowy. W ocenie Sądu strona powodowa nie wykazała, by powód nie został w sposób prawidłowy poinformowany o konsekwencjach wcześniejszego rozwiązania umowy, w tym kosztach takiej decyzji, które zostały wskazane zarówno w zapisach OWU, załącznikach do OWU, jak również w tabelach do przedmiotowych polis.

Biorąc pod uwagę powyższe, zdaniem Sądu, strona powodowa nie wykazała w przedmiotowym postępowaniu nieważności zawartych z pozwanym umów o ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a co za tym idzie za bezpodstawne należy uznać roszczenia powoda w zakresie zwrotu kwoty 108 047,49 zł wraz z odsetkami.

Z powyższych względów, na mocy przytoczonych w uzasadnieniu przepisów, Sąd oddalił powództwo o czym orzekł w pkt I wyroku.

O kosztach procesu w pkt II wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Strona powodowa jako strona przegrywająca proces, na wniosek pozwanego zobowiązana jest zwrócić mu koszty celowej obrony. Na zasądzoną w wyroku kwotę składają się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 5 400 zł za roszczenie majątkowe, obliczone stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), a także kwota 17 zł tytułem uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.